

Column

‘Het is een ideeënoorlog, die kan alleen gewonnen kan worden als wij staan voor de waarden die we belangrijk vinden’

Prof. dr. Theo Brinkel is KVMO Hoogleraar Militair-maatschappelijke studies aan de Universiteit Leiden.

Met *fake nieuws*, cyberaanvallen, *psy-ops* en beïnvloeding van verkiezingen heeft de huidige internationale situatie veel weg van een *war of ideas*, een ideeënoorlog. Dat klinkt spannend, maar er zit een positieve kant aan: die moet door het Westen te winnen zijn. Ondanks dat de schijn soms tegenzit is het model van de democratische rechtsstaat, die voor de burgers een leven in vrijheid mogelijk maakt, over de lange termijn stabiel, socialer en welvarender dan de alternatieven. Dat moet vertrouwen geven als we een nieuw jaar met onverwachte gebeurtenissen ingaan. Vertrouwen en de motivatie om dat model te verdedigen.

Die *war of ideas* komt sterk naar voren in de Defensievisie 2035. De Britse generaal Rupert Smith schreef over *war amongst the people*, waarmee hij in dezelfde richting wees. Oorlogen worden tegenwoordig niet zozeer op het slagveld gewonnen als wel in het hart van de samenleving, onder de publieke opinie. En dan wordt 2021 een spannend jaar voor Nederland. In maart zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer, in het najaar voor de Duitse Bondsdag. Verkiezingen zijn een plek waarin de ideeënoorlog wordt uitgevochten in campagnes en uiteindelijk in het stemhokje. De uitslag bepaalt ook het veiligheidsbeleid dat gevoerd gaat worden en uiteraard daarbinnen de visie op Defensie. Buitenlandse mogendheden, zoals Rusland, zijn zeer geïnteresseerd en zullen de publieke opinie in Nederland en in Duitsland willen beïnvloeden.

Het wordt in Nederland een aparte verkiezingsstrijd, omdat het coronabeleid een zwaar stempel op de campagne en het kiesgedrag zal drukken. Ondertussen heeft de huidige regering in haar Defensievisie vooruitgekeken naar mogelijke dreigingen en defensietaken voor 2035. De visie zelf maakt geen keuzes maar geeft een richting aan. De noodzakelijke keuzes moeten immers worden gemaakt in een volgend kabinet. Veel zal afhangen van de vraag hoe de kosten worden opgevangen die in 2020 zijn gemaakt als gevolg van het coronabeleid en die in 2021 nog gemaakt moeten worden. Of de lijn van groei naar het voldoen aan de NAVO-norm van 2% bbp voor Defensie wordt doorgezet zal daarvan afhangen. Buitenlandse betrekkingen en Defensie zullen een ondergeschikte rol spelen.

Toch vindt het tweede spannende moment voor Nederland buiten de landsgrenzen plaats: de verkiezingen voor de Duitse Bondsdag in het najaar van 2021. De huidige bondskanselier Angela Merkel is geen kandidaat meer voor haar ambt en voor het lijsttrekkerschap van de CDU. Daarmee komt er sowieso een einde aan een zestien jaar durende periode van stabiel leiderschap in Europa. Later zal vastgesteld kunnen worden hoe belangrijk dat stabiele leiderschap is geweest in een periode van politieke onrust in de Verenigde Staten onder president Trump, van langjarige onzekerheid over het uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie en over de bemoeienissen van de Russische president Poetin met zijn buurlanden. Duitsland is in ieder geval onze belangrijkste partner in de internationale betrekkingen.

Naast de verkiezingen en de veranderingen die daaruit kunnen voortvloeien, zullen bepaalde ontwikkelingen ook doorgaan. De dreiging van terroristische aanslagen is nog steeds reëel. Cyberaanvallen zullen ook blijven doorgaan – kijk naar wat de gemeente Hof van Twente nu weer is overkomen. China zet zijn internationaal-politieke en zeker ook maritieme ambities voort en voert de *war of ideas* ook op zijn eigen manier: door politieke tegenstanders in de gevangenis te zetten. Rusland zal pogingen blijven doen om de publieke opinie in het Westen te beïnvloeden. En binnen de Europese Unie zelf zijn er leiders die graag de populist uithangen, zoals in Polen of Hongarije.

Het is een ideeënoorlog, die alleen gewonnen kan worden als wij staan voor de waarden die we belangrijk vinden en die in de grondwet verankerd zijn. Wat was het ook alweer? ‘Defensie beschermt wat ons dierbaar is.’